

Hoe kunt u binnen uw gemeente onderwijs beter op de kaart zetten?

De gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 vormen een mooie kans om onderwijs onder de aandacht te brengen van de lokale politieke partijen. Hieronder vindt u een aantal thema's en ideeën die relevant zijn voor de lokale politiek. Het zijn stuk voor stuk thema's waar de gemeentelijke politiek (ook) over gaat en waar u als schoolbestuur invloed op kunt uitoefenen.

1.

Aanpak lerarentekort

Er dreigt een groot lerarentekort. Veel scholen en schoolbesturen hebben nu al problemen met het invullen van vacatures. Ook het aantrekken van voldoende goede vervangers is een groot probleem voor de kwaliteit van het primair onderwijs. Het komt te vaak voor dat de kinderen over andere klassen verdeeld worden óf zelfs naar huis gestuurd worden. Het lerarentekort loopt de komende jaren nog verder op. Gemeenten kunnen samen met schoolbesturen werken aan een plaatselijke oplossingen voor het lerarentekort, zoals extra investeren in voorzieningen voor leraren en gezamenlijk de werving en begeleiding van leraren oppakken.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Geef samen met schoolbesturen een impuls aan de imagocampagne 'Wat draag jij bij'. Deze campagne agendeert het gesprek over de waarde van leraarschap in het primair onderwijs. Met de trots en motivatie van leraren als inzet, streeft de campagne naar een beter imago van het beroep leraar, specifiek onder potentiële zij-instromers en herintreders. De campagne is zo ontworpen dat anderen kunnen aanhaken op het format.

2.

Voor- en vroeg-schoolse educatie

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is van groot belang om taal- en ontwikkelingsachterstanden te voorkomen. Gemeenten en schoolbesturen zijn samen verantwoordelijk voor VVE: de gemeente voor de voorschoolse educatie, de schoolbesturen voor de vroegschoolse educatie.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Neem het realiseren van een doorgaande ontwikkellijn voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar als uitgangspunt in het VVE-beleid. Voorschoolse voorzieningen (kinderopvang, peuterspeelzalen en voor-scholen) moeten kwalitatief goed zijn en naadloos aansluiten op de basisschool.
- Zie het voorschoolse aanbod als een basisvoorziening: streef ernaar dat alle kinderen minstens vier dagdelen per week deelnemen aan een voorschools programma dat hen stimuleert om te leren.

3.

Integrale kindcentra

- Integreer de geldstromen van peuterspeelzaalwerk, onderwijs-achterstandenbeleid, kinderopvang en VVE, zodat integrale voorzieningen en programma's tot stand kunnen komen voor kinderen van 0 tot 4 jaar.
- Betrek ouders bij de ontwikkeling van hun kinderen om het effect van VVE te vergroten.

Integrale kindcentra bieden de mogelijkheid voor het realiseren van een doorgaande ontwikkellijn voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar (en ouder). Op gemeentelijk niveau zijn veel verschillende geldstromen beschikbaar voor deze leeftijdsgroep. Deze geldstromen verschillen bovendien per gemeente. Omdat deze gelden gericht zijn op verschillende doelen en vaak elk om een eigen verantwoording vragen, kunnen scholen en kinderopvanginstellingen ze moeilijk breed en flexibel inzetten.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Neem als gemeente het initiatief en de regie om de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang tot stand te brengen. Maak hierbij gebruik van de Lokale Educatieve Agenda (LEA).
- Zorg dat alle kinderen kunnen profiteren van de voordelen van vroege kinderopvang en integrale kindvoorzieningen, zo veel mogelijk op dezelfde locatie, met dag-arrangementen en ruime openingstijden. Laat daarbij onderwijs en kinderopvang, sport, cultuur, jeugdzorg en welzijn belangrijke partners zijn.
- Neem als uitgangspunt bij een dergelijke voorziening het werken aan een doorgaande ontwikkellijn voor kinderen. Zet in op lokaal maatwerk, verhoging van de kwaliteit van VVE en een verschuiving van een curatieve naar een preventieve aanpak.
- Bundel en ontschot waar mogelijk lokale geldstromen op het gebied van jeugd, zorg, welzijn, vrije tijd en sport en maak verbindingen in het beleid voor kinderen van 0 tot 12 jaar.
- Investeer bij renovatie of nieuwbouw van scholen ook in vierkante meters die benut kunnen worden voor kinderopvang.

4.

Onderwijsachterstandsmiddelen

Naast investeringen in VVE gebruiken veel gemeenten en basisscholen onderwijsachterstandsmiddelen voor extra leertijd voor leerlingen met een taalachterstand. Zij organiseren bijvoorbeeld schakelklassen, kopklassen, zomerscholen en verlengde leertijd. Zo willen zij voorkomen dat leerlingen, alleen vanwege een taalachterstand, niet het vervolgonderwijs kunnen volgen dat aansluit bij hun mogelijkheden.

■ **Wat kan de gemeente(-politiek) doen?**

- Zet onderwijsachterstandsmiddelen in, afhankelijk van de lokale situatie en uitgangspunten, ook in de bovenbouw van de basisschool. Onderzoek laat zien dat kinderen in schakelklassen/kopklassen leerwinst boeken en ook op langere termijn in het voortgezet onderwijs goed presteren.

5.

Onderwijs aan nieuwkomers

De afgelopen jaren zijn er meer vluchtelingen dan gebruikelijk ons land binnengekomen. Ervaring en onderzoek leren ons dat de kinderen in deze groep zich het snelst thuis voelen, integreren en ontwikkelen als er een speciale vorm van onderwijs aangeboden wordt. Daarom worden er in veel gemeenten taalklassen ingericht waar deze leerlingen in een klein groepje intensief les krijgen (in onder andere de Nederlandse taal en gebruiken). Na één à twee schooljaren beschikken deze kinderen over een voldoende woordenschat om in het reguliere onderwijs in te stromen.

6.

Gezonde leefstijl

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Faciliteer deze vorm van onderwijs door ruimte beschikbaar te stellen en waar nodig financiële ondersteuning te bieden aan de school en vervoer naar school te regelen.

Een gezonde leefstijl is een randvoorwaarde voor een toekomstig gezond Nederland. De PO-Raad stimuleert kinderen en scholen om aandacht te hebben voor voeding en beweging. Lokaal gezondheidsbeleid stimuleert sporten, bewegen en een gezonde leefstijl.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Zet het thema sport, bewegen en een gezonde leefstijl op de Lokale Educatie Agenda (LEA), bijvoorbeeld door de Gezonde Schoolaanpak te stimuleren.

7.

Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer levert een belangrijke bijdrage aan de bereikbaarheid van scholen die, onder andere als gevolg van de krimp, op grotere afstand komen te liggen. Een creatieve inzet van het leerlingenvervoer kan helpen om bereikbaarheid van het onderwijs te garanderen. De gemeente kan dat vervoer faciliteren, ook al valt dit buiten de reguliere wettelijke voorschriften.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Geef bij de aanbesteding van het leerlingenvervoer voor het basis-onderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs aandacht aan de kwaliteitseisen.
- Zorg dat leerlingenvervoer beschikbaar is en blijft in alle situaties waar dit noodzakelijk is.
- Is er in de gemeente of regio een fusie of herschikking van onderwijs gaande, bespreek dan al vroegtijdig het leerlingenvervoer met de gemeente.

8.

Onderwijs-huisvesting

Goed onderwijs vraagt om goede schoolgebouwen. De gemeente heeft op grond van de wet de zorgplicht voor de huisvesting van scholen. Het geldt dat de gemeente als eigenaar en bouwheer beschikbaar stelt, moet voldoende zijn om een gebouw neer te zetten dat voldoet aan de eisen van het bouwbesluit. Helaas schiet de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in Nederland nogal eens tekort. De schoolgebouwen zijn gemiddeld meer dan veertig jaar oud, het binnenklimaat van 80% van de scholen is matig tot slecht en gebouwen zijn niet toegerust voor eigentijds onderwijs. Sinds de overheveling van het onderhoud in 2015 is de gemeente alleen nog verantwoordelijk voor nieuwbouw, tijdelijke huisvesting en vervangende nieuwbouw; de schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor al het reguliere onderhoud. De financiering van renovatie is niet geregeld. Het bedrag dat een schoolbestuur krijgt van de gemeente is gebaseerd op de financiële normen in de modelverordening. Deze normen worden door de gemeenten zelf vastgesteld, maar zijn vaak te laag en gebaseerd op verouderde cijfers. De gymnastieklokalen voor het basisonderwijs komen volledig voor rekening van de gemeente.

- De VNG, PO-Raad en VO-raad hebben afspraken gemaakt om het huisvestingsstelsel te moderniseren. Belangrijke punten daaruit zijn:
 - Renovatie wordt een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en schoolbesturen;
 - Het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) krijgt een juridische status. De bestaande jaarcyclus wordt dan vervangen door een meerjarenperspectief;
 - Het investeringsverbod wordt versoepeld, met uitzondering van volledige nieuwbouw en het realiseren van extra vierkante meters ten opzichte van de gemeentelijke norm. Het volledige akkoord vindt u hier: https://www.poraad.nl/system/files/themes/huisvesting/huisvestingsvoorstel_po-raad_vo-raad_en_vng.pdf Op dit moment worden de plannen verder uitgewerkt.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Ga uit van meerjarenbeleid voor minimaal vijf jaar.
- Beschouw renovatie als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbestuur.
- Neem (mede)verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van scholen. Gemeenten kunnen hun ambitie hiervoor vertalen in (financiële) ondersteuning van de schoolbesturen.
- Zorg, op basis van de kwaliteitsstandaard, voor voldoende bouwbudget om scholen te kunnen bouwen die voldoen aan de eisen van het geldende bouwbesluit.

9.

Aansluiting onderwijs en jeugdzorg

Het is belangrijk dat onderwijs en gemeenten elkaar goed aanvullen, zodat het kind veilig kan opgroeien, met optimale ontwikkelkansen. De gemeente heeft invloed op het hele spectrum van hulp voor de jeugd: preventie, basishulp en gespecialiseerde zorg. De gemeente heeft dan ook een cruciale rol bij de aansluiting van onderwijs en jeugdzorg. De wethouder en de schoolbestuurders leggen samen een belangrijke basis van waaruit de professionals (leerkracht en hulpverlener) de samenwerking op de werkvloer kunnen vormgeven.

■ **Wat kan de gemeente(politiek) doen?**

- Zorg voor een krachtige preventie-agenda waarin de basisondersteuning en preventie worden gewaarborgd.
- Zorg voor de inzet van jeugdzorg op scholen.
- Regel een dekkend aanbod van voorzieningen voor kwetsbare kinderen en jongeren.

